

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»**

**ОВОЧІВНИЦТВО І БАШТАННИЦТВО:
ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ, СУЧАСНИЙ
СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції
(у рамках VIII наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутах – 2023»,
28 лютого - 1 березня 2023 р.,
с. Крути, Чернігівська обл., Україна)**

У двох томах

Том 1

Крути - 2023

УДК 635.61 (06)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Дослідної станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, протокол № 1 від 17 лютого 2023 р.

Відповідальний за випуск: Позняк О.В.

Овочівництво і баштанництво: історичні аспекти, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках VIII наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2023», 28 лютого - 1 березня 2023 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН: у 2 т. Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2023. Т. 1. 274 с.

Збірник містить матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Овочівництво і баштанництво: історичні аспекти, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку», проведеної на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН з актуальних питань економіки галузі овочівництва, генетики, інтродукції, селекції, сортознавства та сортовипробування овочевих і баштанних рослин, агротехнології їх вирощування у відкритому і захищеному ґрунтах різних природнокліматичних зон України і країн близького зарубіжжя, приділено увагу питанням захисту рослин та зберігання і перероблення урожаю, висвітлено історичні аспекти галузі овочівництва.

Для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору оргкомітету конференції.

© Національна академія аграрних наук України, 2023,

© Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва, 2023

**NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE
INSTITUTE OF VEGETABLE AND MELON
RESEARCH STATION "MAYAK"**

**VEGETABLE AND MELONS:
HISTORICAL ASPECTS,
CURRENT STATUS, PROBLEMS AND
DEVELOPMENT PROSPECTS**

**MATERIALS
IX International
scientific and practical conference
(within the framework of the VIII scientific forum
"Science Week in Kruty - 2023",
February 28 - March 1, 2023, p. Kruty village,
Chernihiv region, Ukraine)**

**In two volumes
Volume 1**

Kruty - 2023

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ АГРАРНЫХ НАУК УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ОВОЩЕВОДСТВА И БАХЧЕВОДСТВА
ОПЫТНАЯ СТАНЦИЯ «МАЯК»**

**ОВОЩЕВОДСТВО И БАХЧЕВОДСТВО:
ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ,
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ,
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ**

**МАТЕРИАЛЫ
IX Международной
научно-практической конференции
(в рамках VIII научного форума
«Неделя науки в Крутах – 2023»,
28 февраля - 1 марта 2023 г., с. Круты,
Черниговская обл., Украина)**

В двух томах

Том 1

Круты - 2023

Мавлянова Р.Ф., Каримов Б.А., Лян Е.Е. <i>СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРОДУКТИВНОСТИ ТОМАТА В ТЕПЛИЦАХ</i>	163
Маковой М.Д., Ганя А.И. <i>МУТАНТНЫЕ ГЕНЫ ТОМАТА, КОНТРОЛИРУЮЩИЕ ХАРАКТЕР ПРОЯВЛЕНИЯ ПРИЗНАКОВ ГИПОКОТИЛЯ, СЕМЯДОЛЬНЫХ И ПЕРВЫХ НАСТОЯЩИХ ЛИСТЬЕВ</i>	170
Маковой М.Д. <i>СОРТА И ГИБРИДЫ ТОМАТА, СОЗДАННЫЕ В ИНСТИТУТЕ ГЕНЕТИКИ, ФИЗИОЛОГИИ И ЗАЩИТЫ РАСТЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА</i>	176
Меджидова Г.С., Абдуллаева Л.С., Абышова Х.Ш., Гусейнов Г.А., Сужаева М.Г. <i>ИЗУЧЕНИЕ ФИЗИОЛОГИЧЕСКИМИ МЕТОДАМИ УСТОЙЧИВОСТИ К СТРЕССОВЫМ ФАКТОРАМ МЕСТНЫХ ФОРМ - СОРТОВ ПЕРЦА</i>	183
Мельник О.В., Щербина С.О., Даценко С.М., Іванін Д.В. <i>ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИНТЕТИЧНОГО ФУНГЦИДУ ТА БІОПРЕПАРАТУ ФІТОХЕЛПІ ЗА ВИКОРИСТАННЯ НА ЧАСНИКУ ОЗИМОМУ</i>	191
Минкіна Г.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КАПУСТИ ЧЕРВОНОГОЛОВОЇ ПРИ ЗРОШЕННІ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ</i>	193
Минкін М.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФАКТОРІВ ЖИТТЯ КАБАЧКОМ В КОНТЕКСТІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН</i>	197
Михня Н.И., Рудакова А.С., Кердиварэ А.М., Климэуцан Д.П. <i>КЛАСТЕРНЫЙ АНАЛИЗ СЕЛЕКЦИОННЫХ ФОРМ ТОМАТА ПО БИОХИМИЧЕСКИМ ПОКАЗАТЕЛЯМ КАЧЕСТВА ПЛОДОВ</i>	200
Овчинникова О.П., Підлубенко І.М., Коноваленко К.М. <i>ПЕРСПЕКТИВНІ ЛІНІЇ БУРЯКУ СТОЛОВОГО <i>Beta vulgaris L. subsp. vulgaris var. conditiva Alef.</i> ЗА ВМІСТОМ БЕТАНІНУ СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА НААН</i>	207

Список використаних джерел

1. Бондаренко Г.Л., Яковенко К.І. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві. Харків: Основа. 2001. 369 с.
2. Вплив передсадивної обробки мікробними препаратами на перезимівлю часнику озимого / Мельник О.В., Щербина С.О., Даценко С.М. // Досягнення та концептуальні напрями розвитку сільськогосподарської науки в сучасному світі: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті вченого-селекціонера в галузі баштанництва І.І. Колесника (29 листопада 2022 р., с. Олександрівка, Дніпропетровська обл., Україна). – Дніпро, 2022. – С. 176–177.

УДК 635.35:631.(477.7)

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КАПУСТИ ЧЕРВОНОГОЛОВОЇ ПРИ ЗРОШЕННІ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Минкіна Г.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет
м. Херсон, Україна
e-mail: an.mynkina@ukr.net

Вступ. На території України капусту вирощують з давніх-давен. У структурі посівних площ овочевих культур на неї припадає понад 20%. За даними Науково-дослідного інституту харчування, річна потреба в капусті на душу населення - 30 кг.

Капуста - це рослинний продукт, що займає панівну позицію в раціоні кожного другого мешканця нашої країни. В Україні найбільшою популярністю користуються наступні різновиди: білокачанна, цвітна, брокколи і капуста червоноголова, користь яких ретельно вивчена і перевірена століттями.

Капуста червоноголова є одним з видів капусти, яка володіє цінними харчовими якостями, але не є масштабно вирощуваною культурою на півдні України.

Постановка проблеми. Отримання високих урожаїв капусти червоноголової можливе лише при створенні оптимальних умов для

перетворення і обміну речовин в рослинному організмі, починаючи від фотосинтезу і закінчуючи утворенням кінцевих продуктів життєдіяльності рослин. Забезпечення безперервного процесу утворення органічної речовини – необхідна умова отримання високого урожаю з добрими показниками якості. Агротехнічними прийомами вирощування капусти червоноголової необхідно забезпечити максимальний фотосинтетичний потенціал рослин.

Метою проведених досліджень була розробка та удосконалення агротехнічних прийомів вирощування капусти червоноголової, що забезпечують отримання високих та сталих врожаїв в зрощуваних умовах Причорноморського Степу України.

Результати досліджень. Сучасна наука виходить із представлень про ріст і розвиток рослин як про взаємозалежні, взаємообумовлені сторони єдиного процесу життя. Однак ріст і розвиток – це поняття неоднозначні, нетотожні.

Ріст – необоротне збільшення розмірів і маси тіла, пов'язане з новоутворенням елементів структури організму. Ріст рослин складається з росту клітин, тканин і органів. Розвиток – якісні зміни структури, функції рослини і її окремих частин – органів, тканин, клітин, що виникають у процесі органогенезу. Ріст і розвиток відображають усю сукупність процесів взаємодії організму з факторами зовнішнього середовища. Для отримання максимального росту і розвитку рослин першочергову роль займає насінневий матеріал.

В процесі підбору насінневого матеріалу серед багатьох ознак, які мають важливе практичне значення, особливу увагу приділяють довжині вегетаційного періоду.

Необхідність підбору гібридів з оптимальною довжиною вегетаційного періоду полягає у тому, щоб краще використовувати певні кліматичні умови для формування високого врожаю.

Життєвий цикл капусти червоноголової складається з наступних етапів, які вона проходить протягом двох років: проростання насіння і поява сходів; початковий ріст розетки і коренів; накопичення листової маси і подальший розвиток кореневої системи; утворення продуктивних органів; цвітіння; плодоутворення і дозрівання насіння. Спостереження за тривалістю періоду вегетації рослин капусти червоноголової показало, що цей показник змінюється

залежно від гідротермічних умов, особливо в останні періоди росту та розвитку рослин, та фону мінерального живлення

В результаті проведених досліджень було встановлено, що зі збільшенням норми внесених добрив вегетаційний період рослин капусти також збільшувався, що пов'язано зі значним накопиченням вегетативної маси. Так, на варіанті без добрив цей показник, в середньому, для гібриду Ауторо становив 107 діб. За максимального фону живлення тривалість вегетації досліджуваної культури збільшувалася на 30 днів, що пов'язано зі значним накопиченням вегетативної маси рослин.

Фотосинтетичну діяльність рослин капусти визначає ряд чинників, до яких входять: площа листової поверхні, її динаміка протягом періоду вегетації (фотосинтетичний потенціал) і продуктивність фотосинтезу. Розмір листової (фотосинтетичної) поверхні визначають: архітектоніка рослини, якість її освітлення, рівень забезпечення повітряним і ґрунтовим живленням.

Продуктивність посівів визначається площею асиміляційної поверхні листків. У першу половину вегетації приріст площ асиміляційної поверхні рослин поетапно визначають за фазами росту й розвитку, виходячи з приросту біомаси та питомої щільності листків. У другу половину вегетації (внаслідок пожовтіння і відмирання листків) площа асиміляційної поверхні зменшується

При вирощуванні капусти червоноголової у дослідах, чітко простежується тенденція наростання, а потім зменшення листової поверхні. Поліпшення мінерального живлення сприяло сильнішому розвитку рослин капусти та утворенню більшої поверхні листків.

Для безперервної роботи зеленого листа рослин необхідне постійне надходження енергетичних засобів: світла, різних елементів мінерального живлення, води, тепла, вуглекислого газу і кисню. Необхідне також оптимальне поєднання зовнішніх чинників: родючості ґрунту, прийомів його обробітку, вологості і температури ґрунту, що дозволяє рослинам реалізовувати свої потенційні можливості.

Рівень живлення рослин, сорти, агротехнічні прийоми обробітку ґрунту, що використовуються, погодні умови знаходяться в тісному взаємозв'язку, що визначає величину урожаю. Різке відхилення будь-якого чинника від норми може виявитися вирішальним і обмежити отримання високих урожаїв.

Погодні умови в рік проведення дослідів в цілому сприятливо склалися для вирощування капусти червоноголової.

Найбільша врожайність була зафіксована, при вирощуванні гібриду капусти червоноголової Ауторо, на варіанті максимального фону живлення і склала 60,2 т/га.

Висновки. Отже, якщо дотримуватися елементів технології вирощування капусти червоноголової при зрошенні, то можна отримати високий та якісний урожай.

На підставі результатів досліджень господарствам зони Південного Степу в зрошуваних умовах на темно-каштанових ґрунтах рекомендуємо вирощувати гібрид капусти червоноголової Ауторо F1 за використання мінеральних добрив нормою N₁₆₀P₁₆₀K₁₀₀, що забезпечить отримання врожаю на рівні 60,2 т/га та рентабельність - 120,9%.

Список використаних джерел

1. Болотских А.С. Овощи Украины. Харьков: "Орбита", 2001. – С. 108
2. Беленіхіна А. До питання екологічної безпечної продукції / А. Беленіхіна, В. Костромітін // Агробізнес сьогодні. – 2012. – № 23. – С. 24–26.
3. Електронний ресурс. Режим доступу <https://moyadacha.temaretik.com/1089730550059764211/vyraschivanie-salata-sorta-rassada-posadka-i-uhod>.